

Danyi Zoltán a csend őre és védelmezője zajos világunkban. Prózáját a nyugalom, a keleti vallási tanokat – mindenekelőtt a zent és a jógát – idéző békesség, a bennünket körülölelő természetbe való teljes belemerülés hatja át. Ez a meditatív attitűd jellemzi a *Hullámok után a tó sima tükre* című művét is, amelynek félenk és bizonytalan elbeszélő hőse által a szerző a keleti és a nyugati életvitelt és világnézetet helyezi szembe egymással.

Sándor Zoltán 73

A MEGTESTESÜLT CSEND

Danyi Zoltán: *Hullámok után*

A kötet hőseit zavarják a modern világ hívságai, és kimondatlanul is egy eszményített aranykorra vágyakozik, amelyben az ember a természet részeként Istenben él. Ennek részbeni megvalósítása

a tó sima tükre

érdekében jár ki rendszeresen a tóhoz sétálni: a víz ütemes hullámzásában, a száraz falevelek közt zúgó szélben és az esőcseppek szítálásában hallgatni a csendet, nézni a tó felett gomolygó párát és a vízen halványlilán tükröződő reggeli felhőket, miközben simán és egyenletesen, olyan zavartalanul telik az idő, mintha megállt volna.

A hős a világ tökéletességét próbálja megragadni, de folyamatosan annak tökéletlenségével kell szembesülnie: feldőlt vodkásüvegek és összeszáradt óvszerek az erdőben; viharvert Ladák, amelyek sűrű porfelhőt kavarhatnak az ember arcába; önkényesen közlekedő autóbuszok; kereskedelmi céllal lakásában egzotikus állatokat tartó barátnő; öncélú szórakozást szorgalmazó filmipar, televízió és reklámok: „Mondd, mit szeretsz jobban, a pénzt vagy az életet?” Teszi fel a lényegbevágó kérdést a szellemes műsorvezetőnő a színésznővé avanszált modellnek a televízióban, amire a való világunkat alapjában meghatározó viszontkérdés a válasz: „...a kettő között mi a különbség?”

Elmenekülni ez elől a világ elől szinte lehetetlen, mert ahogyan azt az elbeszélő hős is megtapasztalja, egy görbe hátú férfi képében a tópartra is kijön utánunk, kiköpi az orrából a szájába szívott turhát, megszidja az anyánkat és fajtánkat, majd jól helybenhagy bennünket. Nem tehetünk ellene egyebet, mint hogy fekszünk némán a földön és az égen körös-körül ezüstösen lüktető csillagokat figyeljük, miközben a legteljesebb nyugalom tölt el bennünket, mert „minden úgy van, ahogy lennie kell”, „a világon minden a lehető legnagyobb rendben”.

A kötet az elbeszélő hős tóparti feljegyzéseiből, élménybeszámolóiból és ismeretlen kortárs osztrák szerzők kisprózáiból áll össze. Az utóbbiak

a régóta tervezett dráma megírása helyett szabadidejében műfordítással foglalkozó hős tevékenységének az eredményei. Tartalmilag és hangulatban egy-egy elbeszélésfolyamról van szó, ami kevesebb, mint a kisregény, de több, mint a novellafüzér, talán az alcímként feltüntetett *Fejezetek* egyben 74 a legpontosabb műfaji meghatározása is a kötetnek.

Refinált próza ez, mert mindegyik fejezet önállóan is működik, ugyanakkor a többivel egybeolvasva kibővíti jelentéstartományát és a teljes mű szemszögéből új dimenziót nyer. Ez a megállapítás a négy fiktív osztrák szerző (Erika Moser, Fabian Bernstoff, Louise Kerstin-Theel és Ulrich Hochgatter) műveire is vonatkozik, hiszen az elbeszélő hős által elmesélt eredeti szövegtestet a betét-novelláktól lényegében csak az írásjelek alkalmazása különbözteti meg egymástól.

Felmerül a kérdés, hogy az elbeszélő hős önálló novellák megírása helyett miért ismeretlen osztrák írók műveinek fordításával foglalkozik, ami azzal (is) magyarázható, hogy a szerző ezzel még inkább nyomatékosítani szeretne volna hőse önbizalomhiányát a számára idegennek ható világban (képtelen megírni az áhított drámát, tehát prózát sem ír, hanem fordít). Ez a tulajdonsága a mű visszatérő témájaként felbukkanó párkapcsolati kérdésekben érhető leginkább tetten: a B.-ben élő állatkereskedő Dorinának még a valódi nevét sem árulja el, de így legalább megtudjuk róla, hogy nem P.-nek hívják, a tartományi víztisztító központ hivatalos fordítójaként tartózkodó Elvirával és Natasával, a félénknek egyáltalán nem nevezhető két titkárnővel szemben, és inkább Enikőről, a világ legszebb nőjéről ábrándozik. Annyit azonban mindenképpen meg kell neki hagyni, hogy ha a nőknek nem is, a kortárs osztrák irodalomnak nagyon jó ismerője, mert a fordításra választott művek folyamatosan összecsengenek élete aktuális mozzanataival.

A bevált történetészövegek valamelyikéhez szokott olvasónak időnként az az érzése támadhat, hogy hiányzik egy meder, ami egybefogja ezeket az olykor szétesőnek tűnő gondolatsorokat, előre- és visszautalásokat, egymással párbeszédet folytató fejezeteket, holott éppen ez a vágyott meder hiánya az, ami meghatározza Danyi Zoltán prózaművészetének a poétikáját. A megírt fejezetek nem tapadnak egymásra, hanem csak leheletfinoman érintik egymást, a hiányzó fejezetek megalkotását az olvasóra bízva. Ily módon készült a szerző előző, *Párhuzamok, flamingóval* című kötete és ezzel az eljárással jött létre a *Hullámok után a tó sima tükre* is. Filmes hasonlattal élve a szerző precízen összevágott mozgójelenetek helyett statikus diafilmkockák összellesztésével komponálja meg játékfilmjét.

A keleti világszemlélettel összhangban Danyi Zoltán az adott pillanat megragadására törekszik. Hőse a trópusi virágok ápolgatása közben az idő múlását észre sem véve mintegy visszakerül a jelenbe, ami megnyugtató a számára, ahogyan mondja: „mindig csak arra az egy levélre összpontosítottam,

amelyet tisztogattam, és ettől mintha kitágult volna a pillanat, olyan érzésem volt, mintha mindig ugyanazt a levelet törölgetném, mindig ugyanazt az egyet, és mintha több nem is lenne azon az egyen kívül". A tóparton alkotó festőművész feltett szándéka „vászonra vinni a tó minden tónusát, a szüntelen átalakulást lefesteni", ami lehetetlen, mivel „képtelenség 75 megragadni valamit, aminek lényege az örök változás, éppen ezért az árnyalat, amelyet megfest, talán nincs is máshol, csak a képen". A festő képehez hasonlóan a *Hullámok után a tó sima tükre* sem képes visszaadni teljességében a világot, de a világnak a benne felvillantott árnyalata képes megajándékozni bennünket a jelent jelentő pillanattal. Olyan ez a próza, mint a megtestesült csend, mint az almavirág színű hópelyhek, amelyek „mihelyt a vízhez értek, azonnal elolvadtak és nyom nélkül eltűntek, mintha nem is léteztek volna soha; miközben a hely, ahova estek, utána már mégsem volt ugyanaz". (*Timp Kiadó, Budapest, 2010*)

Új Forrás 2011/4 – Sándor Zoltán: A megtestesült csend
Danyi Zoltán: *Hullámok után a tó sima tükre*